

Sygn. akt III U 57/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 marca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Przemyślu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Lucyna Oleszek

Protokolant starszy sekretarz sądowy Katarzyna Maziarczyk-Kotwica

po rozpoznaniu w dniu 13 marca 2015 r. w Przemyślu

na rozprawie

sprawy S. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o wcześniejszą emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach

na skutek odwołania S. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

z dnia 28 listopada 2014 r. **nr** (...)

I. **z m i e n i a** zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy S. R. prawo do emerytury w ustawowej wysokości, począwszy od dnia 13 listopada 2014 r.;

II. **s t w i e r d z a, że** Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. nie ponosi odpowiedzialność za opóźnienie w ustaleniu prawa do powyższego świadczenia;

III. **z a s ą d z a** od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. na rzecz wnioskodawcy S. R. kwotę 240,- zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt III U 57/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 13 marca 2015 r.

Decyzją z dnia 28 listopada 2014 r., zn. (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił wnioskodawcy S. R. prawa do emerytury.

Jako podstawę prawną organ rentowy wskazał rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U z 1983r. Nr 8, poz. 43 ze zm.) oraz ustawę z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.).

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że wnioskodawca do dnia 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił wymaganego 15 letniego okresu pracy w szczególnych warunkach wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Do stażu pracy w warunkach szczególnych nie uwzględniono mu okresów zatrudnienia:

- od 10 grudnia 1979 r. do 11 listopada 1991 r. w Przedsiębiorstwie (...) w P. oraz

- od 1 kwietnia 1995 r. do 31 stycznia 1996 r. w przedsiębiorstwie (...) w M..

Ponadto do ogólnego stażu pracy nie uwzględniono okresu zatrudnienia:

- od 3 maja 1976 r. do 19 lutego 1977 r. w Spółdzielni Rolniczo- (...) w H. oraz

- od 14 lutego 1992 r. do 31 grudnia 1992 r. z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej.

Wnioskodawca S. R. w dniu 19 grudnia 2014 r. złożył odwołanie od tej decyzji, domagając się jej zmiany oraz zasądzenia kosztów postępowania według norm przepisanych.

Na uzasadnienie podał, że decyzja jest dla niego krzywdząca i niezgodna ze stanem faktycznym. Organ rentowy bezzasadnie ograniczył zarówno ogólny staż pracy, jak też okres, kiedy wykonywał prace w warunkach szczególnych.

Na potwierdzenie zarówno ogólnego okresów zatrudnienia, jak i charakteru wykonywanej pracy na stanowisku mechanika samochodowego pracującego wyłącznie w kanałach remontowych oraz kierowcy samochodu ciężarowe powołał się na zeznania świadków wnosząc o uwzględnienie wszystkich przebytych okresu zatrudnienia, w tym w szczególnych warunkach.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie z przyczyn, które stanowiły o wydaniu zaskarżonej decyzji.

Ponownie stwierdzono, że wnioskodawca nie spełnia warunków do nabycia emerytury określonych w art. 184 ust. 1 w zw. z art. 27 i art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) oraz w zw. z § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnianych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Podniesiono, że spośród ustawowych warunków wnioskodawca wykazał 25-letni staż ubezpieczeniowy i nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Natomiast na dzień złożenia wniosku emerytalnego nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Spornych okresów zatrudnienia nie potwierdził świadectwem wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Wskazano, że charakter takiego zatrudnienia może potwierdzić jedynie zakład pracy, ewentualnie jego następca, na podstawie posiadanej dokumentacji i w ściśle określonej formie, zgodnie z § 2 ust. 2 powołanego rozporządzenia. Tymczasem dokument wystawiony przez P. N. (1) zawiera błędy, które go dyskwalifikują. Ponadto wnioskodawca nie wykazał czy w czasie zatrudnienia w Spółdzielni Rolniczo- (...) w H. był ubezpieczony jako pracownik najemny czy też jako członek spółdzielni. W tym ostatnim przypadku niezbędne jest wykazanie dniówek obrachunkowych.

Sąd Okręgowy w Przemysłu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca S. R. urodzony (...) wystąpił

z wnioskiem o emeryturę w dniu 27 października 2014 r., oświadczając, że nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Na potwierdzenie okresów ubezpieczenia oraz charakteru zatrudnienia przedłożył ogólne świadectwa pracy oraz świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach, m. in. świadectwo wystawione przez P. N. (1) na potwierdzenie, iż od dnia 1 kwietnia 1995 r. do 31 stycznia 1996 r. był zatrudniony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy autobusu o liczbie miejsc powyżej 15.

Zaskarżoną decyzją z dnia 28 listopada 2014 r. ZUS O/R. odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury wskazując, że do dnia 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił on wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale

i w pełnym wymiarze czasu pracy. Do pracy w szczególnych warunkach nie uwzględniono mu zatrudnienie:

- od 10 grudnia 1979 r. do 11 listopada 1991 r. w Przedsiębiorstwie (...) w P. (w wymiarze 11 lat, 11 miesięcy i 3 dni.

- od 1 kwietnia 1995 r. do 31 stycznia 1996 r. w przedsiębiorstwie (...) w M. (w wymiarze 10 miesięcy).

W ocenie organu rentowego wnioskodawca nie wykazał czy praca na stanowisku kierowcy autobusu lub samochodu ciężarowego, bądź mechanika samochodowego była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W ogólnym stażu ubezpieczeniowym pominięto zaś okresy zatrudnienia:

- od 3 maja 1976 r. do 19 lutego 1977 r. w Spółdzielni Rolniczo- (...) w H. w związku z niewykazaniem faktycznej podstawy tego zatrudnienia,

- od 14 lutego 1992 r. do 31 grudnia 1991 r. prowadzenia działalności gospodarczej w związku z nieopłaceniem składek na ubezpieczenia społeczne..

Dowód: 1. Akta organu rentowego:

- wniosek o emeryturę z dnia 27.10.2014r.,
- świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych wystawione przez P. N.,
- decyzja odmowna ZUS/O R. z dnia 28.11.2014 r.

Ponadto Sąd ustalił, że wnioskodawca S. R. pracę zawodową rozpoczął wraz z nauką w szkole przyzakładowej w (...) Przedsiębiorstwie (...) w R. od 1 września 1971 r. Jako uczeń kolejnych trzech klas pracował na stanowisku montera samochodowego w Bazie sprzętowej nr 9 w P. (P.). Z dniem 10 października 1973 r. ówczesne Przedsiębiorstwo (...) w R. przenieśli wnioskodawcę do pracy w Bazie Nr 2 w T.. Faktycznie wnioskodawca nie podjął tego zatrudnienia, od 23 października 1973 r. został bowiem powołany do odbycia zasadniczej służby wojskowej, którą ukończył 16 czerwca 1975 r. Po czym powrócił do pracy w Bazie w P. i nadal wykonywał obowiązki mechanika samochodowego do 30 kwietnia 1976 r.

Wnioskodawca był jednym z kilkunastu mechaników zatrudnionych w firmie (...). Mechanicy pracowali na dwie zmiany, na każdej było zatrudnionych po 7-8 mechaników. Przedsiębiorstwo już wówczas posiadało ponad 60 samochodów ciężarowych, które często były poddawane naprawom ze względu na trudne warunki eksploatacji na budowach. Wnioskodawca wykonywał pracę w kanałach remontowych przy naprawie i remontach samochodów ciężarowych marki T., J., Kamaz, M., Z., przyczep i naczep do tych samochodów. Wszystkie prace wykonywane były przede wszystkim w jednym z czterech kanałów remontowych, które były w hali warsztatowej. Dodatkowo jeden kanał był na placu na tzw. „myjce”. Praca w kanałach była uciążliwa, z uwagi na gabaryty naprawianych samochodów, jak też prowizoryczne zabezpieczenie tych kanałów o głębokości około 1.80 m. Naprawa czy remont każdego pojazdu zaczynała się od sprawdzenia go na kanale remontowym. Również najistotniejsze naprawy, zwłaszcza te dotyczące

sprzęgła, skrzyni biegów, smarowania łożysk, wymiany tłoków i tuleji oraz oleju czy naprawa resorów, amortyzatorów, układów kierowniczych odbywały się wyłącznie w kanale samochodowym. Najczęściej w samochodach ciężarowych psuły się mosty (osie), ich demontaż z uwagi na wielkość i ciężar wymagał równoczesnej pracy kilku osób. W warsztacie wykonywano wyłącznie naprawy i remonty pojazdów, nie dokonywano przeglądów okresowych. W przedsiębiorstwie był zużyty i mocno eksploatowany sprzęt, który wymagał ciągłych napraw. Stąd praca dla mechaników była bez przerwy, przez cały rok. Wnioskodawca wykonywał wyłącznie prace mechanika w kanale naprawczym, była to praca stała i w pełnym wymiarze czasu pracy. Pracę rozdzielał i rozliczał kierownik-dyspozytor warsztatu.

Dowód: 1. Akta organu rentowego:

- legitymacja ubezpieczeniowa z dnia 16.06.1976 r.,

- książeczka wojskowa,

- świadectwo pracy z dnia 30.04.1976 r.

2. Akta osobowe wnioskodawcy z (...):

- umowa o zatrudnienie młodocianego z dnia 1.09.1971 r. ,

- angaże za lata 1971-1976,

- przeniesienie służbowe z dnia 4.10.1973 r.,

3. zeznania świadków:

- R. B. (e-protokół z dnia 27.02.2015 r. – 41 min.),

- A. N. (e-protokół z dnia 27.02.2015 r. – 49 min.).

4. zeznania wnioskodawcy (e-protokół z dnia 13.03.2015 r. – 6 min.).

Następnie od 3 maja 1976 r. do 19 lutego 1977 r. (2 lata, 9 miesięcy i 6 dni) wnioskodawca pracował w Spółdzielni Rolniczo- (...) w H.. Został przyjęty do pracy na stanowisko mechanika warsztatowego. W trakcie tego zatrudnienia, po uiszczeniu udziału w wysokości 500,- (starych) zł w dniu 10 sierpnia 1976 r. został przyjęty w poczet członków Spółdzielni. W rezultacie do tej daty był rozliczany z pracy jako pracownik najemny, a następnie jako członek spółdzielni. Z okresu tego zatrudnienia zachowały się oryginalne listy płac oraz Karta ewidencji pracy tzw. dniówek. Od 10 sierpnia 1976 r. wnioskodawca przepracował odpowiednio w 1976 r. - 75 dni, a w 1977 r. - 30 dni.

Równocześnie Sąd ustalił, że w czasie zatrudnienia w Spółdzielni wnioskodawca przede wszystkim wykonywał prace remontowo-naprawcze traktorów, samochodów ciężarowych oraz sprzętu rolniczego wykorzystywanych do prac na polach Spółdzielni. Był jednym z dwóch pracujących tam mechaników. Swoja prace wykonywał przede wszystkim w kanałach remontowy, których było dwa. Ponadto wyjeżdżał też do usuwania awarii na polu, wykonywał także inne prace zlecone prze kierownika.

Prace mechanika wnioskodawca świadczył na jednej zmianie. Równocześnie z nim zatrudnieni byli świadkowie S. W. (1) i T. P. (1), którzy pracowali jako kierowcy ciągników i samochodów ciężarowych. To ich pojazdy m.in. naprawiał wnioskodawca. Obaj świadkowie byli pracownikami najemnymi.

Dowód: 1. Akta organu rentowego:

- świadectwo pracy z dnia 22.02.1977 r.

2. Akta osobowe ze Spółdzielni Rolniczo- (...) w H.:

- przyjęcie do pracy z dnia 9.07.1976 r. ,

- deklaracja przystąpienia na członka spółdzielni z dnia 10.08.1976 r., 4.10.1973 r.,

3. Karta ewidencji pracy i listy płac za lata 1975-1977 k. 41

4. zeznania świadków:

- S. W. (e-protokół z dnia 27.02.2015 r. – 28 min.),

- T. P. (e-protokół z dnia 27.02.2015 r. – 35 min.).

4. zeznania wnioskodawcy (e-protokół z dnia 13.03.2015 r. – 6 min.)

Następnie w okresie od 10 marca 1977 r. do 30 września 1979 r. (2 lata i 29 dni) wnioskodawca był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Państwowej (...) w P. jako kierowca samochodu ciężarowego i kierowca autobusu.

Natomiast od 10 grudnia 1979 r. powrócił do pracy w przedsiębiorstwie (...). Wówczas funkcjonowało ono jako Przedsiębiorstwo (...) w P., niemniej baza sprzętowa nadal znajdowała się przy ul. (...) (P.).

W pierwszym okresie tego ponownego zatrudnienia, do 30 kwietnia 1980 r., wnioskodawca pracował nadal jako mechanik napraw pojazdów samochodowy, wykonując te same czynności, co do 1976 r. Następnie od 1 maja 1980 r. zaczął pracować jako kierowca samochodu ciężarowego marki: T., Gaz i L.. Obowiązki te wykonywał do ustania zatrudnienia w dniu 11 listopada 1991 r., przy czym w okresie od 1 marca do 31 sierpnia 1982 r. ponownie powierzono mu obowiązkowi mechanika napraw pojazdów samochodowych.

Wnioskodawca, tak jak każdy kierowca przedsiębiorstwa miał powierzony samochód, odpowiadał za jego sprawność, tankowanie i przeglądy. Wyjątkowo, tylko w czasie awarii auta, czy potrzeby zastąpienia innego kierowcy jeździł innym samochodem. Niemniej

w przedsiębiorstwie użytkowano tylko samochody ciężarowe marki T., Z., J., Kamaz, S.. Przeważnie były to samochody z przyczepami i ciągniki siodłowe o ciężarze ponad 10 ton. Wnioskodawca jeżdżąc (...) z przyczepą często przewoził materiały

o wadze 40 ton. Samochodami przedsiębiorstwa przewożono przede wszystkim materiały budowlane: żwir, piasek, cement, lastriko, pustaki, ziemię.

Wnioskodawca przez cały powtórny okres pracy w przedsiębiorstwie (...) rozwoził materiały budowlane na budowy na terenie dawnego województwa (...), m.in. na budowy firm na terenie P.: S., F., E. oraz ciepłowni na Z.. Wyjeżdżał też po cement do cementowni w O. oraz po lastriko U.. Praca kierowcy zwykle odbywała się na jedną zmianę, od godziny 6 rano, jednak kiedy było natężenie prac, to wyznaczone były dwie zmiany. Rozpoczynając pracę codziennie wnioskodawca podpisywał listę obecności. Przydziału pracy dokonywał dyspozytor, przed każdym kursem kierowca dostawał karty drogowe i listy przewozowe. To na ich podstawie był rozliczany z wykonanej pracy, z ilości przejechanych kilometrów.

Razem z wnioskodawcą w (...) pracowali świadkowie: R. B. (2), który pracował w latach 1975-1992 r. jako kierowca samochodów ciężarowych oraz A. N., który pracował w latach 1972-1992 r. jako mechanik samochodowy.

Ponadto Sąd ustalił, że świadkowie ci również nie otrzymali świadectwa pracy wykonywanej w warunkach szczególnych i obaj swoich praw emerytalnych dochodzili przed sądem.

Sąd ustalił także, iż zachowały się akta osobowe wnioskodawcy z okresu jego pracy w (...), w tym angaże i umowy o pracę za okres od 1971 do 1976 r. i od 1979 do 1991 r.

Dowód: 1. Akta organu rentowego:

- świadectwo pracy z dnia 8.11.1991 r.

2. Akta osobowe wnioskodawcy z (...):

- kwestionariusz osobowy

- umowa o pracę z dnia 10.12.1979 r. ,

- angaże za lata 1979-1991,

- przeniesienie służbowe z dnia 12.03.1982 r.,

3. zeznania świadków:

- R. B. (e-protokół z dnia 27.02.2015 r. – 41 min.),

- A. N. (e-protokół z dnia 27.02.2015 r. – 49 min.).

4. zeznania wnioskodawcy (e-protokół z dnia 13.03.2015 r. – 6 min.).

Po zwolnieniu się z pracy, z uwagi na trudne warunki, wnioskodawca próbował prowadzić własną działalność gospodarczą - transportową od 14 lutego 1992 r. do 31 grudnia 1992 r. Faktycznie popadł wtedy w długi i nie opłacił należnych składek na ubezpieczenie społeczne.

Następnie od 26 stycznia do 30 września 1993 r. (5 miesięcy, 21 dni) wnioskodawca podjął pracę w Miejskim Zakładzie (...) w P. na stanowisku kierowcy autobusu. W takim też charakterze pracował u P. N. (1), prowadzącego działalność transportową. Był u niego zatrudniony od 1 kwietnia 1995 r. do 31 stycznia 1996 r. (10 miesięcy). Jeździł wówczas autobusem marki A. o liczbie miejsc siedzących - 42. Przewoził grupy osób przyjeżdżających z Ukrainy. Z P. rozwoził ich na bazy

w W. oraz na Śląsku. Czas pracy determinowany był trasą, którą pokonywał, zwykle ponad 12 godzin dziennie.

Dowód: 1. Akta organu rentowego:

- świadectwo pracy wykonywanej w warunkach szczególnych w (...) sp. z o.o. w P. z dnia 6.03.2014 r.

- świadectwo pracy wykonywanej w warunkach szczególnych wystawione przez P. N.

2. uzupełnione świadectwo pracy wykonywanej w warunkach szczególnych wystawione przez P. N. k. 6

3. zeznania wnioskodawcy (e-protokół z dnia 13.03.2015 r. – 6 min.).

Dokonując tych ustaleń Sąd oparł się na dokumentach zgromadzonych w aktach organu rentowego oraz uwzględnił dokumentację archiwalną z akt osobowych wnioskodawcy z okresu jego zatrudnienia w latach 1971-1991. W zachowanych aktach osobowych znajdują się dokumenty potwierdzające podjęcie zatrudnienia oraz rodzaj zajmowanych stanowisk

i sposób wynagradzania. Dokumenty wskazują, że wnioskodawca pracował zarówno jako mechanik napraw pojazdów samochodowych oraz jako kierowca samochodu ciężarowego i autobusu.

Za pełni wiarygodne Sąd uznał zeznania świadków pracujących razem

z wnioskodawcą: S. W. (1) i T. P. (1) oraz R. B. (2)

i A. N.. Świadczenie ci dokładnie opisali strukturę zatrudnienia zarówno w Przedsiębiorstwie (...)

i (...) w P. oraz w Spółdzielni Rolniczo- (...)

w H.. Wskazali, jakie prace wykonywał wnioskodawca, jak wyglądała organizacja pracy w obu tych firmach. Sąd podzielił także zeznania wnioskodawcy, który dodatkowo podał jakie prace wykonywał przez wszystkie sporne okresy zatrudnienia.

Zebrana obecnie dokumentacja wraz zeznaniami świadków i wnioskodawcy potwierdza okres i faktyczny charakter wykonywanej przez niego pracy na stanowiskach mechanika samochodowego oraz kierowcy. W rezultacie Sąd uznał, że choć wnioskodawca nie posiada świadectw pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, to w związku z zeznaniami świadków i jego własnymi, możliwe było poczynienie uzupełniających ustaleń, że w okresie od 1 września 1971 r. do 30 kwietnia 1976 r., od 10 grudnia 1979 r. do 11 listopada 1991 r. oraz od 1 kwietnia 1995 r. do 31 stycznia 1996 r. pracował on

w warunkach szczególnych. Zgromadzone dowody wzajemnie się potwierdzają

i uzupełniają, wobec czego są wiarygodnym źródłem ustaleń faktycznych. Wynika z nich, jaką pracę i w jakich warunkach wykonywał wnioskodawca.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy S. R. jest uzasadnione.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) - ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1)okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2)okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Ponadto emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Równocześnie zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnianych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43) - ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. będącym pracownikami zatrudnionymi w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 ust. 2 i 3 tj. jeżeli spełniają łącznie następujące warunki:

- osiągnęli wiek emerytalny wynoszący dla mężczyzny 60 lat oraz,
- posiadają wymagany okres składkowy i nieskładkowy tj. 25 lat dla mężczyzny, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Dla ustalenia tych uprawnień - za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 32 ust. 2 cyt. ustawy). Zgodnie z § 2 ust. 1 cyt. Rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach w nim określonych są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji - w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do

przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Zaświadczenie zakładu pracy powinno potwierdzać charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których uzależnione jest przyznanie emerytury.

Bezsporne jest, że wnioskodawca występując z wnioskiem emerytalnym wykazał, iż ukończył 60 lat oraz posiada 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego.

W toku rozpoznawania sprawy przed organem rentowym, z uwagi na brak świadectwa pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, sporny okazał się charakter pracy wykonywanej przez wnioskodawcę na stanowisku mechanika samochodowego w kanale remontowym i kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony w okresie:

- od 10 grudnia 1979 r. do 11 listopada 1991 r. w Przedsiębiorstwie (...) w P. (11 lat, 11 miesięcy i 3 dni).

Dodatkowo z uwagi na braki formalne świadectwa pracy wykonywanej w warunkach szczególnych sporny okazał się charakter zatrudnienia wnioskodawcy:

- od 1 kwietnia 1995 r. do 31 stycznia 1996 r. w przedsiębiorstwie (...) w M. (10 miesięcy) na stanowisku kierowcy autobusu.

Ponadto do ogólnego stażu pracy nie uwzględniono wnioskodawcy okresu zatrudnienia:

- od 3 maja 1976 r. do 19 lutego 1977 r. w Spółdzielni Rolniczo- (...) w H. (2 lata, 9 miesięcy i 6 dni) również na stanowisku mechanika samochodowego.

W pierwszej kolejności spór powstał w związku z brakiem świadectw pracy wykonywanej w warunkach szczególnych ww. okresach zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w P., ale też w Przedsiębiorstwie (...) w P. od 1 września 1971 r. do 30 kwietnia 1976 r.

W orzecznictwie podnosi się, iż praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 16 lutego 2012 r., III AUa 1797/11, LEX nr 1130404).

Prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych są wymienione w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 Nr 8, poz. 43 ze zm.) w wykazie stanowisk (A) Dział XIV poz. 16. Ponadto wymieniono je w wykazie A, dziale XIV, poz. 16 pkt 1 – mechanik samochodowy, stale wykonujący prace w kanałach remontowych - stanowiącego załącznik Nr 1 do zarządzenia Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach, uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty (Dz. Urz. Min. (...) i P.. M.. (...). Nr 3, poz. 6).

Z kolei prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, specjalizowanych, specjalistycznych pojazdów członowych i ciągników samochodowych balastowych, autobusów o liczbie miejsc powyżej 15 (...) wymienione są w wykazie A, Dział VIII, poz. 2 powołanego Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. oraz w zarządzeniu Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. w Dział VIII, poz. 2 pkt 1 -

kierowca pojazdu członowego, pkt 2 - kierowca samochodów ciężarowego, pkt 3 - kierowca ciągnika balastowego, pkt 4 - kierowca autobusu o liczbie miejsc powyżej 15.

Fakt wykonywania przez wnioskodawcę pracy mechanika samochodowego oraz kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony

w obu tych firmach nie budzi wątpliwości. Stanowisko mechanika napraw pojazdów samochodowych oraz kierowcy wpisano w świadectwach pracy, które otrzymał po ustaniu zatrudnienia w obu tych zakładach pracy oraz w licznych zachowanych angażach

i przeniesieniach służbowych. Spór w istocie sprowadzał się do ustalenia, czy wnioskodawca pracując jako mechanik samochodowy pracował wyłącznie w kanale naprawczym czy też jako mechanik warsztatowy wykonywał inne prace także poza kanałem remontowym. Z kolei co do pracy w charakterze kierowcy istotne było ustalenie, jakimi pojazdami wnioskodawca kierował i jakie prace w związku z tym wykonywał. Tę okoliczność Sąd wyjaśnił w oparciu

o zachowaną dokumentację osobową oraz zeznania świadków i wnioskodawcy. Zgodnie potwierdzili oni, że w obu okresach zatrudnienia wnioskodawca jako mechanik pracował wyłącznie w kanale remontowym, naprawiając przede wszystkim samochody ciężarowe. Natomiast jako kierowca, z uwagi na profil przedsiębiorstwa, jeździł wyłącznie samochodami ciężarowymi o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony.

W rozpoznawanej sprawie istotne okazały się zeznania świadków, którzy współpracowali razem z wnioskodawcą. Charakter przedsiębiorstw, w których pracował wnioskodawca, ogólne świadectwa pracy wystawione bezpośrednio po ustaniu zatrudnienia oraz jednoznaczne i spójne zeznania świadków wskazują, że w spornych okresach pracował on wyłącznie jako mechanik w kanale naprawczy oraz jako kierowca samochodu ciężarowego. Przy czym Sąd przyjął, że mechanik w kanałach remontowych wykonując dodatkowo prace poza kanałami remontowymi również wykonuje prace w warunkach szczególnych, jeżeli prace te są ściśle i funkcjonalnie związane z pracą mechanika, takimi pracami są np. zdemontowanie naprawianych części czy doniesienie niezbędnych elementów, wymiana oleju. Praca wnioskodawcy niewątpliwie odbywała się stale przy oparach smarów i oleju silnikowego oraz przy dźwiganiu ciężarów.

Dokonując powyższego rozstrzygnięcia Sąd przyjął, że w sprawie wnioskodawcy do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych należy też doliczyć okres od 1 września

1971 r. do 30 kwietnia 1976 r. z uwzględnieniem odbywania przez niego zasadniczej służby wojskowej. W tym zakresie tut. Sąd w pełni podzielił stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w uchwale z dnia 16 października 2013 r. (II UZP 6/13), w której przyjęto, że czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 44, poz. 220, w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1974 r.) zalicza się - na warunkach wynikających z tego przepisu - do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS). Przy czym Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 lutego 2014 r. sygn. akt II UK 293/13 wskazał, że analiza uzasadnienia ww. uchwały uprawnia jedynie stwierdzenie, że temporalnie w takich sprawach decydował stan prawny, w którym zasadnicza służba wojskowa została odbyta. Z uchwały nie wynika natomiast, że ma to być data graniczna (31 grudnia 1974 r.) w zaliczaniu zasadniczej służby wojskowej do pracy w szczególnych warunkach. Z uchwały wynika też, że w spornej kwestii decydują zasadniczo przepisy regulujące powszechny obowiązek obrony i to w nich należy poszukiwać odpowiedzi co do zaliczenia służby wojskowej do okresu pracy w szczególnych warunkach. (...). Zmiana art. 108 ustawy z 1967 r. z dniem 1 stycznia 1975 r. wynikała z wejścia w życie K. pracy (została dokonana na podstawie art. X ust. 2 pkt c ustawy z 26 czerwca 1974 r. Przepisy wprowadzające Kodeks pracy - Dz. U. Nr 24, poz. 142 ze zm.). Zmiana art. 108 ustawy z 1967 r. nie wprowadziła wówczas w nim radykalnie nowej treści, która uzasadniałaby stwierdzenie, że zasadnicza służba wojskowa nie podlega już zaliczeniu do okresu pracy w szczególnych warunkach. Przepis art. 108 ust. 1 stanowił, że „Czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby”. Nadal więc ustawodawca potwierdzał wliczanie pracownikowi okresu służby wojskowej do zatrudnienia w zakresie wszelkich

uprawnień związanych z tym zatrudnieniem. Kolejna zmiana w ustawie z 1967 r. nastąpiła dopiero na podstawie ustawy z 28 czerwca 1979 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 15, poz. 97). Przepisy art. 106-108 ustawy z 1967 r. otrzymały wówczas nowe brzmienie. W art. 107 ust. 1 stwierdzono, że „Pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych”. W tekście jednolitym z 1967 r. (Dz. U. z 1979 r. Nr 18, poz. 111), regulację tę ujęto w art. 120. ust. 1.

Dodatkowo należy wskazać, że z jednolitego orzecznictwa sądów, w tym Sądu Najwyższego, wynika, że zaliczenie okresu zasadniczej służby wojskowej do pracy

w szczególnych warunkach uzależnione było od odbycia tej służby w okresie zatrudnienia, w którym była wykonywana praca w warunkach szczególnych i która stanowiła naturalną przerwę w tym zatrudnieniu, jeżeli pracownik bezpośrednio po odbyciu służby powrócił do tego samego szczególnego zatrudnienia. Ponadto obowiązujące przepisy nigdy nie zrównywały okresu zasadniczej służby wojskowej z zatrudnieniem, ale nakazywały zaliczać okres tej służby do okresu zatrudnienia w zakresie określonych uprawnień. Szczegółowe zasady zaliczenia zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia były zaś uregulowane w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz. U. nr 44, poz. 318 ze zm.). Rozporządzenie to zostało uchylone z dniem 1 września 1979 r.

Odnosząc te stanowiska do nin. sprawy należy przyjąć, że cały okres odbywania przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej od 25 października 1973 r. do 16 czerwca

1975 r. winien być oceniany według art. 108 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Na podstawie tego przepisu okres zasadniczej służby wojskowej także po 1 stycznia 1975 r. wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia

w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem. Nieznaczna zmiana brzmienia tego przepisu art. 108 (a następnie przeniesienie jego treści do art. 120) nie daje podstaw do wyłączenia służby wojskowej z okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem.

Charakter zatrudnienia wnioskodawcy na stanowisku mechanika samochodowego

nie zmienił się po zwolnieniu wnioskodawcy ze służby wojskowej. Po zakończeniu tej służby nadal wykonywał on obowiązki mechanika w kanale naprawczym. Stąd na mocy powołanych przepisów (w brzmieniu obowiązującym do 1979 r.) Sąd uwzględnił do okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych cały okres odbywania przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej.

Z kolei rozpoznając odwołanie wnioskodawcy w zakresie uwzględnienia charakteru zatrudnienia na stanowisku kierowcy autobusu w przedsiębiorstwie (...)

w M. od 1 kwietnia 1995 r. do 31 stycznia 1996 r. (10 miesięcy) Sąd również przyjął, że była to praca wykonywana w warunkach szczególnych.

Z treści § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. nie wynika, aby stwierdzenie zakładu pracy (czy też przechowawcy jego dokumentów) w przedmiocie wykazania, na podstawie posiadanej dokumentacji, okresów pracy w szczególnych warunkach, miało charakter wiążący i nie podlegało kontroli organów przyznających świadczenia uzależnione od wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Świadczenie wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie jest dokumentem urzędowym

w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., gdyż podmiot wydający to świadectwo nie jest organem państwowym ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej. Tylko dokumenty wystawione przez te organy stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Natomiast omawiane świadectwo traktuje się w postępowaniu sądowym jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Dokument taki podlega kontroli zarówno co do prawdziwości wskazanych w nim faktów, jak co do prawidłowości wskazanej podstawy prawnej.

Mając to na uwadze Sąd uwzględnił treść dokumentu skorygowanego przez pracodawcę wnioskodawcy i przedstawionego w dniu 19 grudnia 2014 r. Sąd przyjął, że dokument ten odzwierciedla prawdziwe informacje, których treść została potwierdzona na podstawie zeznań wnioskodawcy, który w spornym okresie pracował wyłącznie jako kierowca autobusu o liczbie miejsc powyżej 15. W tym zakresie wystarczające jest odwołanie do wykazu stanowisk zawartego w Dziale VIII, poz. 2 powołanego Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., w którym wymieniono prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, specjalizowanych, specjalistycznych pojazdów członowych i ciągników samochodowych balastowych, autobusów o liczbie miejsc powyżej 15 (...).

W rezultacie Sąd przyjął więc, że przed dniem 1 stycznia 1999 r., wnioskodawca łącznie z uwzględnionymi przez organ rentowy okresami zatrudnienia wykazał co najmniej 19 lat pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

Ponadto Sąd przyjął, że do ogólnego stażu pracy podlega wliczeniu okres zatrudnienia i pracy wnioskodawcy od 3 maja 1976 r. do 19 lutego 1977 r. w Spółdzielni Rolniczo- (...) w H.. Wnioskodawca wykazał bowiem, że do 9 sierpnia 1976 r. był pracownikiem najemnym, natomiast od 10 sierpnia 1976 r. do 19 lutego 1977 r. jego stosunek pracy przekształcił się w spółdzielczy stosunek pracy. Na tę okoliczność przedstawił wykaz przepracowanych dni, co umożliwia uwzględnienie tego okresu na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 12 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zw. z art. 4 dekretu z dnia 4 marca

1976 r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1983 r. nr 27 poz. 135 ze zm.).

W ocenie Sądu Okręgowego, fakt wykonywania przez wnioskodawcę pracy w szczególnych warunkach we wskazanych na wstępie zakładach pracy oraz charakter zatrudnienia wnioskodawcy w Spółdzielni Rolniczo- (...) znajduje potwierdzenie

w zebranych w sprawie materiale dowodowym – ogólnych świadectwach pracy, zachowanej dokumentacji osobowej oraz w zeznaniach świadków i jego własnych. Podnieść należy, że

w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udowadniane wszelkimi dowodami przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego i nie są potrzebne jakieś szczególne dowody np. z dokumentów - wystarczą dowody np. z zeznań świadków i stron.

Zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

W tym stanie rzeczy Sąd uznał, że odwołanie wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie i na mocy powołanych przepisów w zw. z art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję, przyznając mu prawo do emerytury od daty osiągnięcia wieku emerytalnego, o czym orzeczono w pkt I-szym wyroku.

Zgodnie z art. 118 ust. 1 i 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. W razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Kierując się tym przepisem oraz uwzględniając wcześniejsze rozważania Sąd uznał, że ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (przeprowadzenie dowodu

z dokumentacji osobowej oraz zeznań świadków i ich ocena) zwalniają organ rentowy

z odpowiedzialności za opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia emerytalnego wnioskodawcy. Orzeczenie w tym zakresie zawarto w pkt II-im wyroku.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania w pkt III-im wyroku znajduje uzasadnienie w treści art. 98 k.p.c. i rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. tj. z 2013 r. poz. 490) - § 11 ust. 2 w zw. § 2 ust. 2. Sąd uznał, iż pełnomocnik wnioskodawcy aktywnie reprezentowała swego mocodawcę. Składane wnioski dowodowe zmierzały do szybkiego i rzetelnie wyjaśnienia sprawy. Stąd Sąd czterokrotnie zwiększył minimalną stawkę opłaty z tytułu zastępstwa procesowego.